

صنایع نساجی و پوشاک؛

در دوراهی توسعه

اشاره:

کارشناسان و فعالان صنعت نساجی و پوشاک کشور در نشست تخصصی با بررسی مهم‌ترین موانع توسعه این صنعت، بر ضرورت تدوین راهبرد جامع صنعتی، تقویت ارتباط دانشگاه و صنعت، حمایت از تولید داخلی و بازاریابی در سیاست‌های ارزی و تجاری تاکید کردند؛ مواعی که به اعتقاد آنها موجب عقب ماندگی زنجیره نساجی و پوشاک ایران از روندهای جهانی شده است. نشست تخصصی «بررسی چالش‌ها و فرصت‌های تولید و طراحی پارچه در ایران» با حضور تعدادی از فعالان و صاحب نظران صنعت نساجی و پوشاک و اعضای هیات علمی فعال در این حوزه توسط معاونت توسعه اشتغال و کارآفرینی سازمان تجاری سازی فناوری و اشتغال دانش بنیان (ستفا) در محل این سازمان برگزار شد.

در این نشست تخصصی که با حضور دکتر مهری سادات موسوی، معاون توسعه اشتغال و کارآفرینی ستفا، دکتر منصور تیرگر -عضو هیئت مدیره انجمن پوشاک ایران-، دکتر سیامک ناظمی دبیر انجمن طراحان لباس و پارچه، مهندس سید شجاع‌الدین امامی رئوف -دبیر انجمن صنایع نساجی ایران- و دکتر پروانه قاسمیان -مدیر گروه طراحی پارچه و لباس دانشگاه علم و فرهنگ- برگزار شد، چالش‌ها، راهکارها و دورنمای این صنعت کلیدی مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

نساجی امروز

۱۸ | شماره ۲۷۳ خرداد ۱۴۰۵

در ابتدای نشست، دکتر مهری سادات موسوی -معاون توسعه اشتغال و کارآفرینی ستفا- با اشاره به اینکه این نشست‌ها در قالب سلسله نشست‌های «چالش‌چاره» دنبال می‌شود اظهار کرد: این حوزه مهم کسب و کارهای خرد و کلان بسیاری را در بر می‌گیرد و بیش از یک‌ونیم میلیون فرصت شغلی نیز در این بخش وجود دارد و زنجیره ارزش آن همچنان ظرفیت‌های گسترده‌ای برای توسعه اشتغال دارد. از این‌رو بررسی چالش‌ها و ارائه راهکارهای عملی برای تقویت این صنعت، ضرورتی جدی به شمار می‌رود.

عضو هیئت علمی جهاد دانشگاهی تصریح کرد: نشست‌های «چالش‌چاره» ستفا با هدف هم‌افزایی، شناسایی مسائل کلیدی حوزه اشتغال و کارآفرینی و ارائه راه‌حل‌های کاربردی برگزار می‌شود و این نشست هم در راستای هم‌افزایی و همکاری بخش صنعت و دانشگاه‌هاست تا ورود دانشجویان و دانش‌آموختگان به این صنعت تسهیل شود.

وی خاطرنشان کرد: هدف نشست‌های ستفا ایجاد ارتباط و هم‌افزایی برای اشتغال جوانان و دانش‌آموختگان است و نشست‌های «چالش‌چاره» بستری برای رسیدن به این هدف است.

«صنعت نساجی؛ زنجیره‌ای از کشاورزی و پتروشیمی تا محصول نهایی

در ادامه مهندس سید شجاع‌الدین امامی رئوف امروز -دبیر انجمن صنایع نساجی ایران- با اشاره به ظرفیت‌های گسترده صنعت نساجی و پوشاک کشور گفت: بازار صنعت نساجی و پوشاک ایران حدود ۱۴ تا ۱۵ میلیارد دلار برآورد می‌شود و این صنعت همچنان ظرفیت بالایی برای اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی دارد، اما رفع موانع تولید، سرمایه‌گذاری و تأمین مواد اولیه شرط بهره‌برداری از این ظرفیت‌هاست.

وی اظهار کرد: در سال‌های اخیر این صنعت تحت تأثیر تحولات متعددی از جمله تغییرات ژئوپلیتیکی، جابه‌جایی در نقشه تجارت جهانی، تحولات بازار الیاف و نوآوری‌های فناوری‌ها قرار گرفته است. اگرچه کشور ما در برخی از این حوزه‌ها از روندهای جهانی عقب مانده، اما با شناسایی چالش‌ها و همکاری دولت،

و فرش ماشینی با محدودیت‌هایی روبه‌رو هستیم. دبیر انجمن صنایع نساجی ایران افزود: شرایط فعلی حمل‌ونقل و لجستیک نیز مشکلات تأمین مواد اولیه را تشدید کرده و این مسئله می‌تواند بر روند تولید در زنجیره نساجی و پوشاک تأثیرگذار باشد.

وی با تأکید بر اهمیت سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف این صنعت گفت: چالش‌های سرمایه‌گذاری و تولید در زنجیره ارزش صنعت نساجی از تولید الیاف تا محصول نهایی نیازمند بررسی دقیق و ارائه راهکارهای عملیاتی است.

مهندس امامی رئوف خاطرنشان کرد: صنعت نساجی یکی از صنایع راهبردی کشور به شمار می‌رود و با توجه به ظرفیت اشتغال‌زایی بالا، توسعه آن می‌تواند نقش مهمی در رشد اقتصادی، افزایش صادرات و ایجاد ارزش افزوده ایفا کند.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران، با اشاره به چالش‌های ساختاری اقتصاد و صنعت کشور گفت: فضای کلان کسب‌وکار در ایران از ثبات کافی برخوردار نیست و همین مسئله باعث شده تولید و نوآوری نتوانند جایگاه واقعی خود را در اقتصاد کشور پیدا کنند.

وی اظهار کرد: سودآوری فعالیت‌های غیرمولد مانند خرید و فروش ارز، طلا، رمزارز و واسطه‌گری در بسیاری از دوره‌ها قابل مقایسه با سود تولید نبوده است. حتی اگر صورت‌های مالی واقعی واحدهای تولیدی را بررسی کنیم، بخش قابل توجهی از سود ظاهری آنها ناشی از آثار تورمی است و نه سود حاصل از تولید.

مهندس امامی رئوف با تأکید بر اینکه مشکلات

دارند. به عنوان مثال، صادرات پوشاک بنگلادش حدود ۵۶ میلیارد دلار و مجموع صادرات نساجی و پوشاک ترکیه حدود ۳۶ میلیارد دلار است.

وی خاطرنشان کرد: این ارقام نشان می‌دهد صنعت نساجی و پوشاک می‌تواند سهم مهمی در اقتصاد کشورها ایفا کند؛ به گونه‌ای که ارزش صادرات این بخش در برخی کشورها با درآمدهای حاصل از صادرات نفت و گاز در برخی اقتصادهای نفتی قابل مقایسه است.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران با اشاره به ابعاد بازار داخلی گفت: از مجموع بازار ۱۴ تا ۱۵ میلیارد دلاری نساجی و پوشاک کشور، حدود ۹ میلیارد دلار مربوط به بازار پوشاک است.

وی افزود: حدود ۳ تا ۳.۵ میلیارد دلار نیز به حوزه فرش ماشینی، موکت و کفپوش اختصاص دارد و بخش دیگری از بازار به منسوجات بی‌بافت و سایر محصولات نساجی مربوط می‌شود. سایر محصولات نساجی مربوط می‌شود.

مهندس امامی رئوف با اشاره به چالش‌های کنونی صنعت نساجی اظهار کرد: در سال‌های گذشته سرمایه‌گذاری‌های مناسبی در حوزه تولید الیاف و نخ‌های پلی‌استری انجام شده است، اما امروز به دلیل آسیب‌هایی که برخی واحدهای پتروشیمی متحمل شده‌اند، این بخش با مشکلات جدی مواجه است.

وی ادامه داد: بخشی از مواد اولیه مورد نیاز صنعت نساجی وارداتی است و در برخی حوزه‌ها وابستگی قابل توجهی به واردات وجود دارد. به عنوان نمونه، در تأمین برخی مواد اولیه مورد استفاده در صنایع پوشاک

حاکمیت و فعالان اقتصادی می‌توان این فاصله را کاهش داد.

مهندس امامی رئوف با تشریح ساختار زنجیره ارزش صنعت نساجی گفت: صنعت نساجی تنها به پوشاک محدود نمی‌شود و طیف گسترده‌ای از محصولات شامل منسوجات خانگی، کالای خواب، پرده، حوله، پتو، روتختی، فرش، موکت و کفپوش‌ها را در بر می‌گیرد.

وی افزود: زنجیره ارزش این صنعت از دو بخش اصلی تشکیل شده است؛ بخشی که ریشه در الیاف طبیعی مانند پنبه، پشم و ابریشم دارد و بخشی که مبتنی بر الیاف مصنوعی نظیر پلی‌استر، اکریلیک و پلی‌پروپیلن است.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران ادامه داد: به دلیل محدودیت منابع طبیعی و هزینه بالای تولید الیاف طبیعی، طی دهه‌های اخیر در جهان گرایش به سمت استفاده از الیاف مصنوعی افزایش یافته است. این الیاف که عمدتاً از مشتقات نفت و پتروشیمی تولید می‌شوند، از نظر اقتصادی مقرون به صرفه‌تر هستند و سهم قابل توجهی در تأمین مواد اولیه صنعت نساجی دارند.

وی با اشاره به جایگاه صنعت نساجی در اقتصاد جهانی اظهار کرد: ارزش بازار جهانی نساجی و پوشاک حدود ۱۵۰۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود که از این میزان، نزدیک به ۱۴۰۰ میلیارد دلار مربوط به بازار پوشاک است.

مهندس امامی رئوف افزود: کشورهای مختلف سهم قابل توجهی از تجارت جهانی این صنعت را در اختیار

اخیر، صنعت نساجی کشور سالانه حدود ۲۰۰ هزار تن پنبه نیاز داشت که از این میزان حدود ۱۱۰ هزار تن از طریق واردات و نزدیک به ۹۰ هزار تن از محل تولید داخلی تأمین می‌شد.

وی افزود: تولید داخلی پنبه در سال‌های اخیر کاهش یافته و از حدود ۹۰ هزار تن به نزدیک ۶۰ هزار تن رسیده است؛ موضوعی که وابستگی به واردات را مهندس افزایش داده است.

امامی رئوف ادامه داد: صنعت نساجی کشور سالانه به حدود ۴۰۰ هزار تن چپیس پلی‌استر نیاز دارد. پیش از شرایط اخیر، بخش عمده این نیاز از طریق تولید داخلی در مجتمع پتروشیمی شهید تندگویان تأمین می‌شد و تنها حدود ۵۰ هزار تن واردات صورت می‌گرفت.

وی خاطرنشان کرد: در سال‌های گذشته ظرفیت‌های گسترده‌ای برای تولید الیاف پلی‌استر و نخ‌های فیلامنت در کشور ایجاد شده است، اما توسعه بخش بالادستی متناسب با این ظرفیت‌ها پیش نرفته و تأمین مواد اولیه با محدودیت مواجه شده است.

دیرانجمن صنایع نساجی ایران اظهار کرد: آسیب‌های واردشده به برخی واحدهای پتروشیمی و اختلال در تولید، تأمین مواد اولیه صنعت نساجی را با مشکل روبه‌رو کرده است.

وی افزود: در شرایط عادی، مجتمع شهید تندگویان هفته‌ای حدود هفت هزار تن مواد اولیه تحویل می‌داد، اما اکنون میزان عرضه به شکل محسوسی کاهش مهندس یافته است.

امامی رئوف با اشاره به افزایش قیمت مواد اولیه در بازارهای جهانی گفت: قیمت جهانی چپیس پلی‌استر پیش از آغاز جنگ حدود ۸۰ سنت به ازای

نبود مزیت رقابتی، تولید را تضعیف کرده است. دیرانجمن صنایع نساجی ایران با بیان اینکه بسیاری از تولیدکنندگان داخلی توان رقابت با نمونه‌های خارجی را ندارند، گفت: بخشی از این موضوع به مقیاس تولید و هزینه تمام‌شده بالا در کشور بازمی‌گردد.

وی ادامه داد: سیاست‌های ارزی نیز در دوره‌های مختلف بر توان رقابتی تولید اثر گذاشته است. زمانی که ارز ارزان‌قیمت برای واردات اختصاص داده می‌شود، محصولات خارجی با قیمت پایین‌تری وارد بازار می‌شوند و تولیدکنندگان داخلی توان رقابت خود را از دست می‌دهند.

مهندس امامی رئوف افزود: نتیجه چنین سیاست‌هایی این بوده که بخشی از تولید داخلی به سمت حوزه‌هایی سوق پیدا کرده که در معرض رقابت مستقیم با کالاهای وارداتی قرار نداشته‌اند.

وی با اشاره به ضرورت تعیین تکلیف راهبرد توسعه صنعت نساجی و پوشاک اظهار کرد: باید مشخص شود که کشور چه جایگاهی برای خود در زنجیره مهندس ارزش این صنعت تعریف کرده است.

امامی رئوف گفت: اگر هدف تنها تولید پوشاک باشد، باید سرمایه‌گذاری‌ها متناسب با واردات پارچه و توسعه واحدهای پوشاک انجام شود؛ اما اگر هدف توسعه کامل زنجیره ارزش است، باید برای تولید پارچه، نخ، الیاف و مواد اولیه نیز برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری صورت گیرد.

وی تأکید کرد: نبود چنین نگاه راهبردی موجب شده صنعت نساجی و پوشاک کشور به‌صورت ترکیبی و بدون چشم‌انداز مشخص توسعه پیدا کند.

دیرانجمن صنایع نساجی ایران با اشاره به وضعیت تأمین مواد اولیه گفت: پیش از بروز شرایط جنگی

موجود نباید موجب نادیده گرفتن ظرفیت‌های انسانی و تخصصی کشور شود، افزود: توسعه و پیشرفت کشور تنها به دست مردم، دانشگاهیان، صنعتگران، مهندسان و متخصصانی که در این کشور زندگی می‌کنند محقق خواهد شد.

وی ادامه داد: در سال‌های گذشته برنامه منسجم و مؤثری برای توسعه صنعتی کشور وجود نداشته یا اگر برنامه‌ای تدوین شده، در مرحله اجرا با مشکلات جدی مواجه بوده است.

دیرانجمن صنایع نساجی ایران خاطرنشان کرد: اکنون بیش از یک سال و نیم از آغاز اجرای برنامه هفتم توسعه می‌گذرد، اما بسیاری از اهداف پیش‌بینی‌شده هنوز عملیاتی نشده‌اند. در حالی که نرخ مشخصی برای رشد صنعتی در این برنامه تعیین شده بود، عملکرد موجود نشان می‌دهد رشد صنعتی کشور فاصله معناداری با اهداف برنامه دارد.

وی با اشاره به جایگاه صنعت نساجی و پوشاک در برنامه هفتم توسعه گفت: فعالان این صنعت تلاش کردند تا نساجی و پوشاک به عنوان یکی از اولویت‌های صنعتی کشور در برنامه هفتم گنجانده شود که خوشبختانه این هدف محقق شد.

مهندس امامی رئوف افزود: بر اساس مفاد برنامه هفتم، مقرر شده بود نقشه جامع توسعه صنعتی کشور از سال نخست برنامه تدوین و اجرایی شود، اما با گذشت بیش از یک سال و نیم، هنوز این سند تهیه نشده است.

وی تصریح کرد: یکی از دلایل عقب‌ماندگی صنعت نساجی و پوشاک، فقدان سیاست‌های کلان توسعه صنعتی و نبود چارچوب مشخص برای سرمایه‌گذاری در زنجیره‌های تولید است.

چپیس پلی استر و سایر مواد پایه برطرف کند و وابستگی زنجیره تولید به واردات را کاهش دهد. وی با اشاره به تجربه کشورهای رقیب در صنعت نساجی گفت: کشورهایی مانند ترکیه به رغم برخورداری از صنعت نساجی قدرتمند، همچنان از ابزارهای تعرفه‌ای و سیاست‌های حمایتی برای صیانت از تولید داخلی استفاده می‌کنند.

مهندس امامی رثوف افزود: هر زمان که صادرات محصولات ایرانی در برخی بخش‌ها افزایش یافته، ترکیه با اصلاح سریع تعرفه‌ها و سیاست‌های تجاری، از تولیدکنندگان خود حمایت کرده است.

وی ادامه داد: حتی در حوزه واردات پارچه نیز ترکیه با دقت مشخص می‌کند چه نوع پارچه‌ای و با چه شرایطی وارد کشور شود تا ضمن تأمین نیاز بازار، آسیبی به تولید داخلی وارد نشود.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران با انتقاد از برخی رویه‌های تعرفه‌ای اظهار کرد: بخش قابل توجهی از واردات پارچه کشور ذیل برخی ردیف‌های تعرفه‌ای کلی و غیرشفاف ثبت می‌شود که امکان تحلیل دقیق نوع و حجم واقعی کالاهای وارداتی را دشوار می‌کند. وی افزود: اصلاح این ردیف‌های تعرفه‌ای می‌تواند به شفافیت بیشتر، سیاست‌گذاری دقیق‌تر و حمایت هدفمندتر از تولید داخلی کمک کند.

مهندس امامی رثوف در پایان تأکید کرد: اصلاح فضای کلان کسب‌وکار، تدوین سیاست‌های پایدار صنعتی و جلب مشارکت واقعی بخش خصوصی از مهم‌ترین پیش‌نیازهای توسعه صنعت نساجی و پوشاک کشور است و بدون چنین رویکردی، دستیابی به اهداف توسعه‌ای این صنعت دشوار خواهد بود.

لزوم ارتقای جایگاه رشته طراحی پارچه در دانشگاه‌ها و صنایع ایران

در ادامه این نشست دکتر پروانه قاسمیان دستجردی-مدیر گروه طراحی پارچه و لباس دانشگاه علم و فرهنگ- با تشریح وضعیت فعلی طراحی پارچه و لباس در ایران، بر وجود ظرفیت‌های قابل توجه فرهنگی، تولیدی و اشتغال‌زایی در این صنعت تأکید کرد و گفت: دانشگاه علم و فرهنگ جهاد دانشگاهی بیش از ۸۰۰ دانشجو در رشته‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته‌های طراحی پارچه

ارز بازار آزاد بوده است. این اختلاف قیمت، انگیزه اقتصادی قابل توجهی برای واردات پارچه ایجاد کرده و در نتیجه حجم واردات افزایش یافته است.

مهندس امامی رثوف تصریح کرد: اصل واردات برای صنعت پوشاک ضروری است و هیچ‌گاه مخالف واردات نبوده‌ایم. واردات می‌تواند به شناخت ترندهای جهانی، افزایش تنوع محصولات، کنترل قیمت‌ها و ارتقای کیفیت تولید داخلی کمک کند، اما این فرآیند باید در چارچوبی شفاف و هدفمند انجام شود.

وی با بیان اینکه سیاست‌های نادرست وارداتی بر توسعه حلقه‌های تولید داخلی تأثیر منفی گذاشته است، اظهار کرد: زمانی که واردات با مزیت‌های غیرواقعی ناشی از سیاست‌های ارزی انجام می‌شود، انگیزه سرمایه‌گذاری در بخش بافندگی و تولید پارچه کاهش می‌یابد.

مهندس امامی رثوف افزود: در چنین شرایطی واحدهای تولیدی به جای حرکت به سمت نوآوری، طراحی پارچه و تولید محصولات متنوع، به سمت تولیدات تیراژ بالا و سفارش‌محور سوق پیدا می‌کنند؛ زیرا صرفه اقتصادی آنها در این مسیر بیشتر است.

وی ادامه داد: یکی از گلیه‌های فعالان صنعت پوشاک از واحدهای بافندگی این است که عمدتاً تمایل به تولید در تیراژهای بالا دارند و امکان تولید متنوع در مقیاس‌های محدود کمتر فراهم می‌شود که این موضوع ریشه در ساختار اقتصادی و هزینه‌های تولید دارد.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران با اشاره به برآوردهای انجام‌شده در این حوزه گفت: محاسبات نشان می‌دهد منابعی که طی سال‌های اخیر از محل تخصیص ارز ترجیحی به واردات پارچه اختصاص یافته، می‌توانست برای توسعه زیرساخت‌های تولید مواد اولیه در داخل کشور مورد استفاده قرار گیرد.

وی افزود: بر اساس این محاسبات، تنها تفاوت نرخ ارز پرداختی برای واردات پارچه در چند سال گذشته می‌توانست امکان سرمایه‌گذاری برای احداث چند واحد بزرگ تولید مواد اولیه مشابه مجتمع شهید تندگویان را فراهم کند.

مهندس امامی رثوف خاطرنشان کرد: توسعه ظرفیت‌های تولید مواد اولیه می‌توانست بخشی از مشکلات امروز صنعت نساجی را در حوزه تأمین

هر کیلوگرم بود، اما اکنون به حدود ۱۰۱ دلار رسیده است که نشان‌دهنده رشد نزدیک به ۳۰ درصدی قیمت‌هاست.

وی ادامه داد: علاوه بر افزایش قیمت جهانی، هزینه‌های حمل‌ونقل نیز به شدت افزایش یافته و در برخی موارد هزینه انتقال مواد اولیه تقریباً معادل ارزش خود کالا شده است.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران تأکید کرد: در چنین شرایطی، مواد اولیه‌ای که در بازارهای رقیب با قیمت حدود ۱۰۱ دلار در دسترس است، برای تولیدکنندگان ایرانی با قیمت‌هایی در حدود ۱۶ دلار تمام می‌شود و این مسئله از همان ابتدای زنجیره تولید، توان رقابتی صنعت نساجی کشور را کاهش می‌دهد.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران، با اشاره به آثار اقتصادی شرایط اخیر بر واحدهای تولیدی گفت: افزایش هزینه مواد اولیه، اختلال در زنجیره تأمین، کاهش نقدینگی و نااطمینانی‌های اقتصادی موجب شده توان رقابتی بسیاری از تولیدکنندگان کاهش یابد و ادامه فعالیت برای آنها دشوارتر شود.

وی اظهار کرد: در چنین شرایطی برخی فعالان اقتصادی به جای تولید، به سمت نگهداری نقدینگی یا فعالیت‌های غیرمولد سوق پیدا می‌کنند و این مسئله به کاهش تولید، افزایش هزینه تمام‌شده و تضعیف قدرت رقابت واحدهای صنعتی منجر می‌شود.

امامی رثوف افزود: زمانی که تولیدکننده به دلیل شرایطی خارج از اختیار خود با افزایش هزینه‌ها مواجه می‌شود، انتظار دارد دولت نیز برای عبور از این وضعیت نقش حمایتی ایفا کند.

وی ادامه داد: تأمین نقدینگی مورد نیاز بنگاه‌ها، تسهیل مقررات، کنترل واردات غیرمنصفانه، مقابله با قاچاق و مدیریت آثار سیاست‌های ارزی از جمله اقداماتی است که می‌تواند به حفظ اشتغال و تداوم فعالیت واحدهای تولیدی کمک کند.

دبیر انجمن صنایع نساجی ایران با اشاره به روند واردات پارچه در سال‌های اخیر گفت: واردات پارچه که در بخش عمده دهه ۱۳۹۰ حدود ۳۰۰ میلیون دلار در سال بود، در سال‌های اخیر به حدود ۷۰۰ تا ۹۵۰ میلیون دلار افزایش یافته است.

وی افزود: بررسی‌های ما نشان می‌دهد بخشی از این افزایش ناشی از فاصله میان نرخ ارز ترجیحی و نرخ

دانشجو دارد و آمادگی دارد با همکاری تشکل‌ها، انجمن‌ها و صنوف مرتبط با این حوزه زمینه اشتغال دانش‌آموختگان را در بازار کار فراهم آورد.

وی که با تعدادی از دانشجویان کارشناسی ارشد طراحی پارچه در نشست ستفا حضور یافته بود با اشاره به ظرفیت‌های دانشگاه علم و فرهنگ جهاددانشگاهی یادآور شد: آمادگی داریم با برگزاری رویداد های مشترک با ستفا، دانشگاه و انجمن‌ها و صنایع نساجی و پوشاک، بستر توسعه و ترویج اشتغال و بازار کار دانش‌آموختگان این رشته‌ها را فراهم نمایم

◀ غفلت از فناوری‌های نوین در حوزه الیاف

دکتر منصور تیرگر- عضو هیئت‌مدیره انجمن صنایع پوشاک ایران- با بیان اینکه فارغ‌التحصیلان رشته طراحی پارچه و پوشاک از آموزش‌های تخصصی مناسبی برخوردارند، گفت: با وجود این ظرفیت علمی، هنوز سازوکار مؤثری برای جذب طراحان در صنعت پوشاک وجود ندارد و تقویت پیوند دانشگاه و صنعت و بازنگری در این ارتباط، پیش‌نیاز حضور مؤثر طراحان در زنجیره تولید و بازار است.

وی با اشاره به چالش‌های ارتباط میان دانشگاه و صنعت، اظهار کرد: با وجود آنکه در سال‌های اخیر طراحان پوشاک توانسته‌اند تا حدی وارد بدنه صنعت شوند، اما هنوز جایگاه واقعی و شایسته خود را در این حوزه پیدا نکرده‌اند و سازوکار مشخصی برای جذب و بهره‌گیری از ظرفیت‌های آنان وجود ندارد.

دکتر تیرگر اظهار کرد: دانشجویان رشته طراحی پارچه و پوشاک در دانشگاه‌ها آموزش‌های تخصصی و آکادمیک مناسبی دریافت می‌کنند، اما مسئله اصلی، جذب این نیروهای متخصص در بازار کار است. به نظر می‌رسد نیاز صنعت به متخصصان طراحی پارچه همچنان کم‌رنگ بوده و این موضوع نیازمند بررسی و آسیب‌شناسی جدی است.

دکتر تیرگر با اشاره به اهمیت پیوند میان دانشگاه و صنعت افزود: در کشورهای توسعه‌یافته، ارتباط میان دانشگاه و صنعت به شکل منسجم و اثربخشی برقرار شده و دو بخش در تعامل مستمر با یکدیگر قرار دارند، اما در کشور ما هنوز چرخه مناسبی برای ورود طراحان به صنعت شکل نگرفته است.

وی ادامه داد: نمی‌توان به‌سادگی یک بخش را مقصر

دانست؛ اینکه دولت‌ها، دانشگاه‌ها یا صنعت در این وضعیت چه میزان نقش داشته‌اند، نیازمند تحلیل دقیق و کارشناسی است. با این حال، واقعیت این است که ظرفیت‌های دانشگاهی باید بیش از گذشته در خدمت توسعه صنعت قرار گیرد.

عضو هیئت‌مدیره انجمن صنایع پوشاک ایران با تأکید بر اینکه نقش طراح صرفاً به زیبایی‌شناسی محدود نمی‌شود، گفت: یک طراح علاوه بر حوزه زیبایی‌شناسی، در مهندسی تولید و شناخت بازار نیز مسئولیت دارد. در نهایت موفقیت یا عدم موفقیت یک طراحی در بازار و میزان فروش محصول خود را نشان می‌دهد.

وی افزود: در صنعت پوشاک کشور نه‌تنها چرخه مناسبی برای طراحی وجود ندارد، بلکه سازوکارهای لازم برای تولید محصول متناسب با سلیقه و ذائقه مصرف‌کننده نیز به‌درستی شکل نگرفته است. به همین دلیل، اگر به سراغ ریشه‌یابی چالش‌ها برویم، با خلأهای جدی در این حوزه مواجه خواهیم شد. تیرگر با اشاره به ضعف فرآیندهای جذب و معرفی طراحان به صنعت اظهار کرد: امروز برای انتخاب و معرفی یک طراح جوان به برندها و مجموعه‌های تولیدی، سازوکار مشخص و نظام‌مندی وجود ندارد. لازم است رویدادها، نمایشگاه‌ها و کارگاه‌هایی برگزار شود تا طراحان بتوانند آثار و توانمندی‌های خود را به صنعت معرفی کنند.

وی تأکید کرد: ایجاد چرخه‌های مناسب برای شناسایی استعدادها و اتصال آنها به بازار، یکی از نیازهای اساسی صنعت پوشاک کشور است.

عضو هیئت‌مدیره انجمن صنایع پوشاک ایران با اشاره به روندهای جهانی صنعت نساجی و پوشاک گفت: در صنعت پوشاک، فرآیند شکل‌گیری ترندها معمولاً از یک سال قبل آغاز می‌شود، اما در حوزه پارچه این فاصله زمانی به دو تا سه سال می‌رسد. با این حال، امروز نشانه‌ای از همراهی صنعت پارچه کشور با ترندهای جهانی مشاهده نمی‌شود.

وی افزود: یکی از مهم‌ترین روندهای جهانی در سال‌های اخیر، موضوع پایداری است؛ مسئله‌ای که در بسیاری از برندهای معتبر جهان به محور اصلی فعالیت تبدیل شده، اما در کشور ما هنوز به یک دغدغه عمومی در صنعت پوشاک و نساجی تبدیل

نشده است.

دکتر تیرگر ادامه داد: در زمینه ترکیب الیاف و فناوری‌های نوین نیز تحولات گسترده‌ای در جهان رخ داده است. به‌ویژه در کشور چین، تحقیقات متعددی انجام شده و از طریق فرآیندهای تکمیلی، ویژگی‌های الیاف پلی‌استر را به الیاف طبیعی نزدیک کرده‌اند و از این ظرفیت بهره‌برداری می‌کنند.

وی خاطرنشان کرد: با وجود این پیشرفت‌ها، صنعت نساجی کشور هنوز فاصله قابل توجهی با این روندها دارد و حتی به بسیاری از این تحولات نزدیک نشده است.

عضو هیئت‌مدیره انجمن صنایع پوشاک ایران با بیان اینکه ضعف‌ها از ابتدای زنجیره طراحی تا تولید وجود دارد، گفت: وقتی کل این چرخه را بررسی می‌کنیم، مشخص می‌شود که نه‌تنها سازوکار مناسبی برای توسعه آن وجود نداشته، بلکه حتی نمونه‌های موفق جهانی نیز به‌درستی در کشور مورد توجه قرار نگرفته‌اند.

وی در پایان تأکید کرد: طراحان فعال در حوزه پارچه هنوز نتوانسته‌اند اقبال و جایگاه لازم را در صنعت به دست آورند و برای رفع این مشکل، باید ارتباط دانشگاه و صنعت تقویت شده و زیرساخت‌های لازم برای حضور مؤثر طراحان در زنجیره تولید فراهم شود

◀ ابهام در اولویت‌های اقتصادی کشور

دکتر سیامک ناظمی- دبیر انجمن طراحان لباس و پارچه ایران- با اشاره به چالش‌های صنعت نساجی و پوشاک، ابهام در راهبردهای اقتصادی، تداوم مشکلات ساختاری و فاصله میان دانشگاه و صنعت را از مهم‌ترین موانع توسعه این بخش دانست و تأکید کرد که ایران با تکیه بر ظرفیت‌های انسانی، فرهنگی و صنعتی خود، توان تبدیل شدن به یکی از قطب‌های طراحی و تولید پوشاک در منطقه را دارد.

وی با تأکید بر ضرورت تعیین راهبرد کلان اقتصادی کشور اظهار کرد: مهم‌ترین پرسش پیش روی سیاست‌گذاران این است که آیا ایران می‌خواهد یک کشور تولیدکننده باشد یا خیر؛ زیرا پاسخ به این سؤال، مسیر تصمیم‌گیری در حوزه صنعت، تجارت، واردات، آموزش و سرمایه‌گذاری را مشخص می‌کند.

حمایتی لازم، مانع از آن شده که این پتانسیل عظیم به درستی به کار گرفته شود.

شریفی ادامه داد: در مواردی مشاهده کرده‌ایم که طرح‌های ارائه شده توسط دانشجویان، از نظر کیفی و نوآوری، قابل رقابت با طرح‌های خارجی بوده‌اند. اما متأسفانه، برخی از شرکت‌های داخلی همچنان ترجیح می‌دهند به جای اعتماد به توانمندی‌های داخلی،

نسبت به خرید یا بازتولید طرح‌های خارجی اقدام کنند عضو انجمن طراحان لباس و پارچه ایران، با تأکید بر اینکه پیوند سازنده میان صنعت و دانشگاه کلید توسعه است، خاطرنشان کرد: در صورت فراهم شدن زیرساخت‌های لازم و تدوین برنامه‌ریزی بلندمدت برای تربیت نیروی انسانی متخصص و خلاق، ایران قطعاً می‌تواند به یکی از بازیگران کلیدی صنعت نساجی و پوشاک در منطقه تبدیل شود.

وی افزود: پشتوانه غنی فرهنگی، هنری و صنعتی ایران، زمانی می‌تواند به جایگاه برجسته‌ای در طراحی، تولید و صادرات محصولات نساجی و پوشاک منجر شود که از ظرفیت‌های انسانی و خلاقیت موجود به شیوه‌ای هوشمندانه و مؤثر بهره‌برداری کنیم.

شریفی در پایان، پیام اصلی سخنان خود را این‌گونه جمع‌بندی کرد: باید فضایی را مهیا سازیم تا طراحان و نیروهای خلاق ما بتوانند ایده‌ها و توانمندی‌های خود را در عرصه صنعت به نمایش بگذارند. چرا که آینده صنعت نساجی و پوشاک ایران، بدون سرمایه‌گذاری هدفمند بر نیروی انسانی خلاق و دانش‌بنیان، مسیر روشنی نخواهد داشت.

در خاتمه، حاضران سوالات خود را مطرح کردند و نشست با پرسش و پاسخ شرکت‌کنندگان به پایان رسید.

برخی موارد بر تعداد چالش‌ها افزوده شده است. وی افزود: فعالان صنعت، دانشگاهیان و کارشناسان بارها این مسائل را در جلسات مختلف با دستگاه‌های اجرایی، مجلس و نهادهای تصمیم‌گیر مطرح کرده‌اند، اما همچنان بخش مهمی از این مشکلات حل نشده باقی مانده است.

شکاف مهارتی در صنعت پوشاک ایران نتیجه دوری دانشگاه و صنعت است

امیرشاهین شریفی - عضو انجمن طراحان لباس و پارچه ایران - نیز در نشست تخصصی ستفا با اشاره به بیش از دو دهه تجربه در حوزه آموزش و صنعت، نسبت به تداوم فاصله میان دانشگاه و نیازهای واقعی صنعت نساجی و پوشاک هشدار داد و اعلام کرد که این شکاف، مانع اصلی بروز خلاقیت دانشجویان و بالفعل شدن پتانسیل ایران در تبدیل شدن به قطب منطقه‌ای این صنعت شده است.

به گفته وی، محدودیت‌های آموزشی و ساختاری موجب شده دانشجویان ما از مواجهه مستقیم با تحولات چشمگیر صنعت نساجی و پوشاک در سطح جهانی باز بمانند. در حالی که دسترسی به نمایشگاه‌های بین‌المللی، آشنایی با فناوری‌های نوین و تحلیل نمونه‌های موفق جهانی، نقشی حیاتی در ارتقاء سطح آموزش و توانمندی حرفه‌ای دانشجویان ایفا می‌کند.

وی با اشاره به استعدادهای درخشان میان دانشجویان ایرانی، افزود: باور من این است که دانشجویان ما از خلاقیت و توانایی بالایی برخوردارند و قابلیت رقابت در سطح بین‌المللی را دارند. اما متأسفانه ضعف مفردات در ارتباط میان دانشگاه و صنعت، و فقدان بسترهای

وی درباره چالش‌های صنعت نساجی و پوشاک اظهار کرد: اگر قرار است کشور در مسیر تولید حرکت کند، بخش قابل توجهی از سیاست‌گذاری‌ها باید در راستای حمایت از تولید داخلی طراحی شود، اما آنچه امروز مشاهده می‌شود، این است که بسیاری از سیاست‌ها چنین رویکردی ندارند.

دکتر ناظمی افزود: پیش از پرداختن به جزئیات چالش‌های صنعت نساجی و پوشاک، باید مشخص شود اولویت اقتصادی کشور چیست و قرار است چه جایگاهی در اقتصاد منطقه و جهان داشته باشیم.

وی ادامه داد: برخی کشورها مانند ترکیه بخش قابل توجهی از اقتصاد خود را بر صنعت نساجی و پوشاک بنا کرده‌اند و برخی دیگر مانند امارات بر تجارت و خدمات متمرکز شده‌اند. ایران با جمعیت، ظرفیت‌ها و شرایط جغرافیایی خود نمی‌تواند صرفاً یک اقتصاد مبتنی بر تجارت باشد و ناگزیر باید به توسعه تولید توجه ویژه داشته باشد.

دیر انجمن طراحان لباس و پارچه ایران خاطرنشان کرد: تا زمانی که این راهبرد کلان مشخص نشود، بسیاری از تصمیمات و سیاست‌ها بدون انسجام و اثرگذاری لازم باقی خواهند ماند.

وی با اشاره به اسناد و گزارش‌های گذشته وزارت صنعت گفت: مشکلاتی که امروز فعالان صنعت نساجی و پوشاک با آن مواجه هستند، موضوعات جدیدی نیستند و بسیاری از این چالش‌ها دهه‌ها پیش نیز شناسایی شده بودند.

دکتر ناظمی اظهار کرد: در گزارش‌ها و مطالعاتی که از دهه ۱۳۷۰ درباره زنجیره صنعت نساجی و پوشاک منتشر شده، بخش زیادی از مشکلات فعلی مطرح شده بود، اما هنوز بسیاری از آنها پابرجاست و حتی در